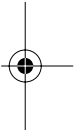
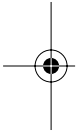
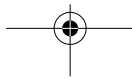
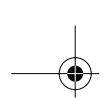

Machiavelli

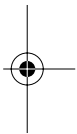
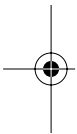

Trond Berg Eriksen

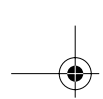
Machiavelli

Reven i hønsegården

Universitetsforlaget

© Universitetsforlaget 2006

ISBN-13: 978-82-15-01072-4

ISBN-10: 82-15-01072-5

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med rettighetshaverne er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning og kan straffes med bøter eller fengsel.

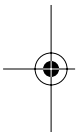
Henvendelser om denne utgivelsen kan rettes til:

Universitetsforlaget AS

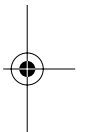
Postboks 508 Sentrum

0105 Oslo

www.universitetsforlaget.no

Forfatteren har mottatt støtte fra Det faglitterære fond.

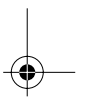
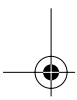
Omslag: Sissel Tjernstad

Sats: Rusaanes Bokproduksjon AS

Trykk og innbinding: AIT Trykk Otta AS

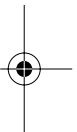
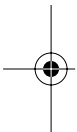
Boken er satt med: Adobe Garamond 11,5/13,5

Papir: 90 g Dito 1,25

Innhold

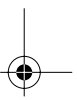
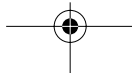
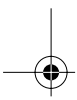
Forord 11

Firenze under Medici 19

- Europas hovedstad 19
- Den nøysomme kapitalisten 22
- Sykелighet og lærdom 23
- En praktfull ridder 25
- Problemet Volterra 27
- Tyrannmord og allianser 28
- Pazzi-sammensvergelsen: en stemningsrapport 30
- Paven blir rasende 32
- Lorenzos heroiske stunt 34
- Regimet sikrer seg forgyeves 36
- Frihet eller trygghet? 37

Savonarola – Guds profet og republikken 41

- Den puritanske revolusjonen 41
- Guds sverd 43
- En ubestikkelig refser 46
- Syndfloden nærmer seg 47
- Republikken opprettes 49

6 INNHOLD

En falsk profet? 52
Minnet om Savonarola 54

Den unge Niccolò – en komet fra det ukjente 59

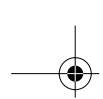
Virksomhet og verker 59
De tidligste årene 62
På den rette hylle 65
Det spillet som spilles 66
Små og større tyranner 68
En geskjeftig byråkrat 70

Sendemannen og snushanen 75

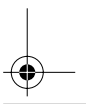
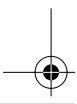
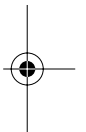
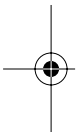
Utenlands for første gang 75
Farlige naboer 78
Den spanske sjakkspiller 79
Gjerrighet og uthaling 81
Forbildet Venezia 82
Cesare hviler ikke 84
Mesterlige rapporter 86
Grublandet fryd 88
Cesares æreløse fall 90

På maktens tinder – og ned igjen 93

Tilbake i Frankrike 93
Dobbeltspill 96
Den rastløse paven 98
Krigskontoret 100
Hos den tysk-romerske keiseren 101
Nedteiling for Pisa 104
Tredje reise til Frankrike 107
Opprørskonsilet 110
Medici-slektens hevn 113
Ute av dansen 115
Machiavellis onde ånd 117
Nye muligheter i Roma? 119
Som dagene går 121
Fra kunst til vitenskap 123
En tvilsom venn i nøden 125
Gode forbindelser 128
Den hemmelige flukten 130
Innestengt virkelyst 132

Staten og dens tjenere	135
Et len fra himmelkongen	135
Sannheten om det forgjengelige	138
Statsbegrepet	140
Byene frigjør seg	141
Mellom keiser og pave	143
Dantes drøm om Augustus	145
Fredens forsvarer	149
Profesjonelle brevskrivere	151
Skolastikkens bidrag	153
Fra notarhumanister til borgerhumanister	155
Ciceros etterkommere	158
Menneskets verdighet	160
Råd til en ny hersker: Fyrsten	163
En velsmurt værhone?	163
Et sjeldent anbefalingsbrev	165
Besluttsomhetens skjønnhet	168
Patrioten	170
Frihet eller orden?	172
Jupiter og borgerdydene	173
Løven og reven	175
Grepet om Fortuna	177
Et realistisk språk	178
Nødvendighetens tvang	180
Å by skjebnen tross	182
Kjensgjerningenes egne normer	185
Hjelpeløs uten våpen	187
Estetisering av politikken?	188
Romerne visste bedre: Discorsi	191
Livius og statens opprinnelse	191
Retten til verdensherredømme	194
Før og nå	195
Eksempelet viser lovmessigheter	196
En helt ny start	198
Mer enn rettferdig	199
Falske kyllinger	200
To forskjellige stemmer?	201
Orti Oricellari	203
Samtiden er råtten	204

8 INNHOLD

Lærdommer fra Polybios 205
Makt betyr ikke all makt 207
Det onde med det gode 208
Nei til overflod 209
Store personligheter 210

Astrologisk mellomspill – Fortunas gunst 213

Skrevet i stjernene 213
Det umoderne moderne 215
Det rette øyeblikket 217
Fortuna og planetenes vandringer 219
Temperamentene 221
Filosofiens trøst 223

Francesco Guicciardini, som skapt til å styre 227

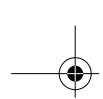
Slu, fet og hovmodig 227
Hos den spanske kongen 230
Ærefulle ydmykelser 231
Et uventet vennskap 233
Som å styre et handelshus 236
Det som skjer, det skjer 237

Ute av spill og inn i varmen 241

Nede for telling 241
Alvor og latter 242
Kardinalens velvilje 244
Opp av møllposen 246
Tragedien i komedien 248
Etter pavens død 249
Sammensvergelseser 251
Den umulige Clemens 252
En avlyst teateraften 254
Politisk og militært kaos 255
Pavens dumheter 257
Frykten og misnøyen vokser 259
Sacco di Roma 1527 260

Krigsteoretikeren: Arte della guerra 263

Kardinalens bevåkenhet 263
Militære og sivile interesser 266
Aggressivitet og solidaritet 267

Gamle luringer	268
Sammensvergelses og mytteri	270
Krigsråd i hagen	272
Disiplin mot forfallet	274
Den gode, gamle krigen	275
Leiehærer er skadelige	276
Krigen er et eget fag	277
Borgerdyd og krigerdyd	279
Politikkens naturlover	281

Historikeren: Istorie fiorentine 283

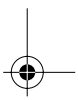
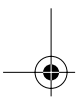
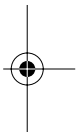
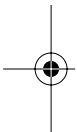
Forberedelser	283
Diplomaten ved skrivebordet	285
Republikkens forfallshistorie	287
Humanistenes skriftstykker	289
Planen for verket	292
De tre første bøkene	293
Medici-slekten på spranget	296
Etter Cosimo, hjembyens far	298
Blodige konspirasjoner	300
Som et hjertesukk	300

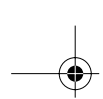
Komediedikteren – i krig og kjærlighet 303

Litteraturen som lidenskap	303
Den store komedien: Mandragola	305
Luringen og tåpen	309
Den lekre tjenestepiken: Clizia	311
Eselet som biter	312
Tilfeldige småvers	315
Erkedjevelen og hans kone	317

Det tvilsomme testamentet 319

Mellom renessansen og reformasjonen	320
Statsinteressen	323
Normtradisjonen og statskunsten	326
Religion versus politikk	328
Retorikk eller realisme?	330
Hedningen og arvesyndens	331
Nødvendighetens lov	333
Tilliten og manipulasjonene	335
Oppkomlingen	336

10 INNHOLD

Er alt bare strategi og taktikk? 337

De første leserne 338

Motreformasjonens snerperi 339

Machiavelli i dag 341

Bibliografi 347

Register 355

